

PÉNZÜGYI HÍRLEVÉL

III. évfolyam/1. szám

Megjelenik negyedévente

Készítette:

Merkel Krisztina

merkel.krisztina@aki.gov.hu

Tóth Kristóf

toth.kristof@aki.gov.hu

Pénzügypolitikai Osztály

Kiadó:

Agrárgazdasági Kutató Intézet

Főigazgató:

Udovecz Gábor

H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.

Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944

Telefon: (06 1) 476-3083

Fax: (06 1) 217-0984

www.aki.gov.hu

aki@aki.gov.hu

TARTALOMJEGYZÉK

I. Agrár- és vidékfejlesztési támogatások _____	3
II. Nemzeti támogatások _____	6
III. EU-társfinanszírozással működő támogatások _____	7
IV. Közvetlen uniós támogatások _____	10
V. Kiegészítő táblák _____	11
VI. Mezőgazdasági vállalkozások finanszírozásának szerkezete _____	13
VII. A társas mezőgazdasági vállalkozások hitelállománya _____	14
VIII. Kamattámogatott agrárhitelek _____	16
IX. Lízing cégek mezőgazdasági kihelyezései _____	18
X. Ágazati csődráták _____	20

ELŐSZÓ

Immáron harmadik éve jelentkezik negyedéves gyakorisággal Hírlevelünk, melynek tartalmát folyamatosan bővítjük. Ebben az évben, a már meglévő támogatási és hitelezési fejezeteken túl a lízing és az ágazati csődráták területének bemutatásáva bővül kiadványunk. A tartalommal együtt Hírlevelünk elnevezése is változik és 2010-től **Pénzügyi Hírlevél** néven adjuk ki.

Mínthogy a kiadvány nyomtatott változata a gyors áttekintést szolgálja, ezért minden adat, táblázat nem kerülhet bele. A részletesebb adatok iránt érdeklődő olvasóinknak ajánljuk a Hírlevél online változatát, mely a **www.aki.gov.hu** címen az **Adatok/Információk (Pénzügyi információk)** menüpont alatt tekinthető meg.

Reméljük, hogy megújult kiadványunk méginkább elnyeri olvasóink tetszését.

I. AGRÁR- ÉS VIDÉKFEJLESZTÉSI TÁMOGATÁSOK

A 2010. évben az agrár- és vidékfejlesztési támogatások eredeti előirányzatai (tervezett kifizetései) 2,8%-kal csökkentek az előző év tervszámaihoz képest. Ezen belül a közvetlen EU kifizetések összességükben 21%-kal nőttek, míg a nemzeti kifizetések 25%-kal csökkentek.

A közvetlen kifizetéseken belül SAPS támogatás 68,8 milliárd forinttal nő ebben az évben. Ez a tavalyi kifizetési keret 41%-os emelkedését jelenti. Az ÚMVP támogatások tervezett összege majd 20 milliárd forinttal kevesebb, mint a múlt évben (23%-os csökkenés).

A SAPS jogcímhez hasonló erőteljes, de azzal elmentés előjelű változás történt – mind arányaiiban, mind összegében – a nemzeti támogatások jogcím esetében is, melynél a csökkenés 38 milliárd forint, arányaiban pedig közel 44%. A csökkenés részbeni oka, hogy a tavalyi évben meghozott – EU által engedélyezett, illetve kezdeményezett – válságkezelő intézkedések¹ lehetővé tették a top-up, SAPS támogatások a korábbiaknál előbbi, december helyett már októberben kezdődő kifizetését **(1. táblázat)**.

A jogcímek összegében történt arányeltolódás a források összetételében is megmutatkozik **(1. ábra)**.

1. táblázat

Agrár- és vidékfejlesztési támogatások eredeti előirányzatai

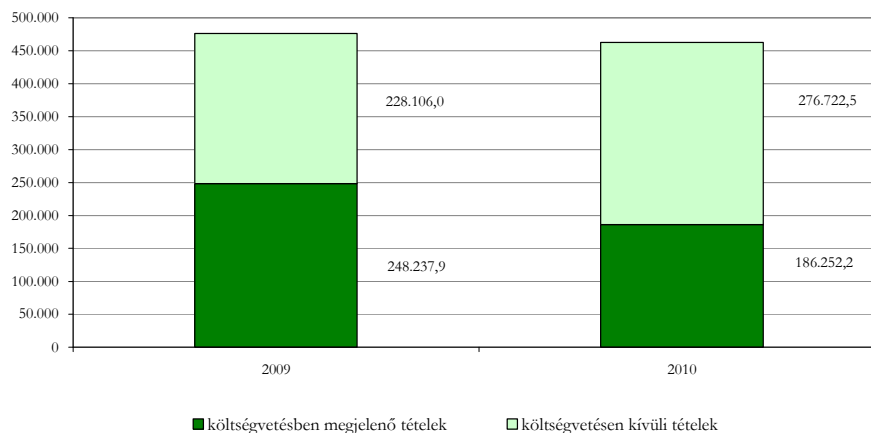
(mFt)

Jogcímek	2009	2010	2010. a 2009. évi %-ában
Költségvetésen kívüli tételek	228.106,0	276.722,5	121,3
SAPS (+elkülönített cukor és zöldség, stb támogatás)	166.175,0	234.958,0	141,4
Agrárpiaci támogatások	61.931,0	41.764,5	67,4
Költségvetésben megjelenő tételek	248.237,9	186.252,2	76,3
Új Magyarország Vidékfejlesztési Program	148.439,0	129.158,4	87,0
Nemzeti támogatások	92.081,0	51.703,8	56,2
Halászati Operatív Program	1.200,0	2.040,0	170,0
Egyéb uniós támogatást kiegészítő támogatások	2.930,0	3.350,0	114,3
Agrár- és Vidékfejlesztési Operatív Program	3.587,9	0,0	0,0
Agrártámogatások mindösszesen	476.343,9	462.974,7	97,2

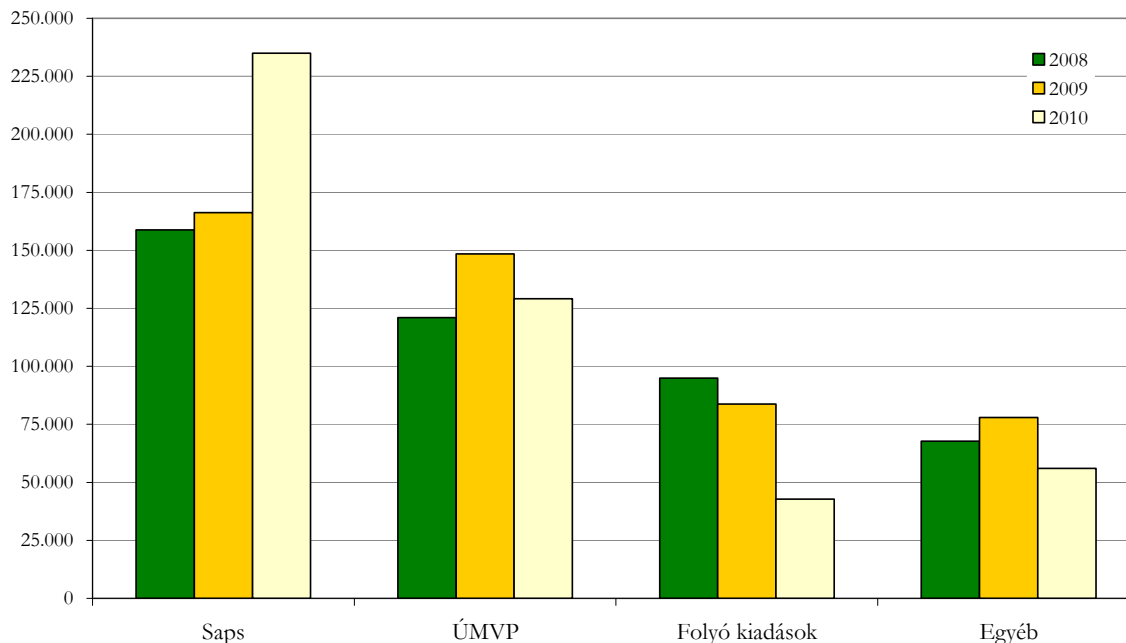
Forrás: FVM és MVH adatok alapján saját szerkesztés

1. ábra

Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások eredeti előirányzatainak forrásonkénti megoszlása (mFt)

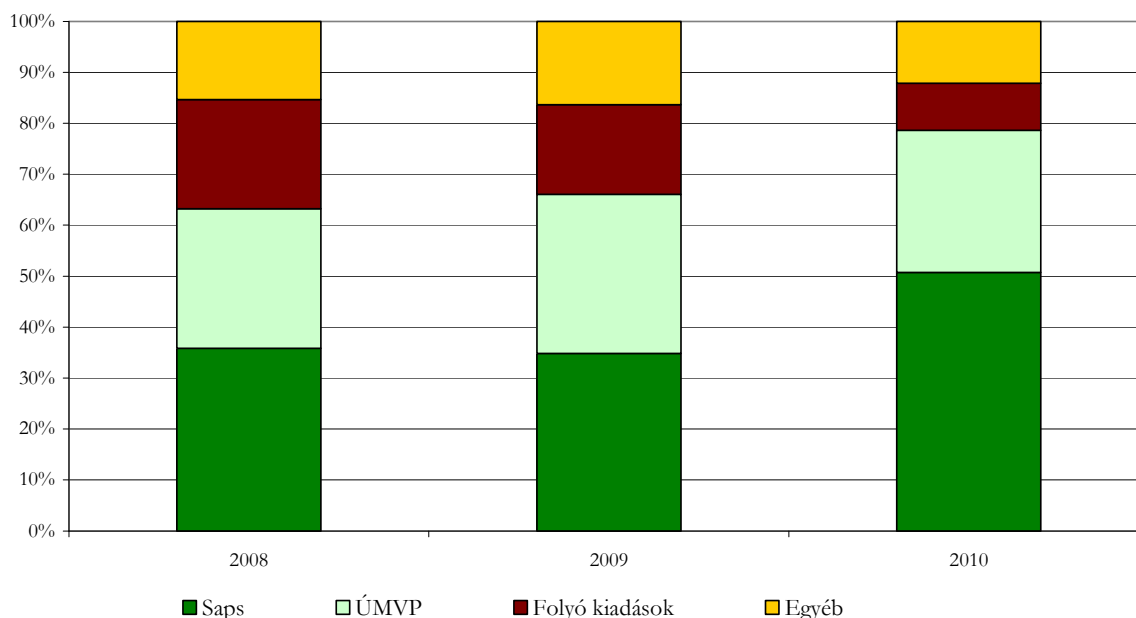

Agrártámogatások főbb jogcímeinek eredeti előirányzatai (mFt)

3. ábra

Főbb támogatási jogcímcsoportok eredeti előirányzatainak aránya a teljes támogatási kereten belül

➤ Mind a **2.** mind a **3. ábra** jól mutatja az egyes támogatási jogcímcsoportok közötti jelentős arányeltolódást. A folyó kiadások erőteljes csökkenése több okkal is magyarázható. Egyrészt ezen

jogcímcsoport alatt kifutó támogatások találhatók, melyekre évek óta nem volt (nem lehetett) új kötelezettségvállalás, másrészt ez a jogcímcsoport foglalja magába a top-up támogatást is, melynek

keretét 2010-ben erőteljesen csökkentették (mintegy 33 milliárd forinttal) a költségvetési megszorítások miatt. A közvetlen kifizetésű SAPS támogatás kerete évről évre nő, így összességében nem romlik a termelők támogatása.

- A támogatások 2010 első negyedéves kifizetéseit a 2009. év azonos időszakához viszonyítva megállapíthatjuk,

hogy jelentős az eltérés a terület alapú támogatások tekintetében, a jóval alacsonyabb teljesülési szint oka a 2010-ben esedékes top-up és SAPS támogatások 2009 utolsó negyedévére előrehozott kifizetéseiből adódik **(2-3. táblázat).**

2. táblázat

Jelentősebb támogatási jogcímcsoportok első negyedéves teljesülései

(mFt)

Jogcím	2009	2010
SAPS (+elkülönített cukor és zöldség, stb támogatás)	44.290,0	10.396,7
Agrárpiaci támogatások	15.505,0	3.744,5
Új Magyarország Vidékfejlesztési Program	37.252,0	41.766,7
Nemzeti támogatások	70.628,8	22.990,2
Egyéb	579,2	688,3
Mindösszesen	168.255,0	79.586,4

Forrás: MVH és FVM adatok alapján saját szerkesztés

3. táblázat

Agrár- és vidékfejlesztési támogatások források szerinti teljesülése

(mFt)

Forrás	2009. I. n.év			2010. I. n.év		
	összesen	összesenből		összesen	összesenből	
		EU-s	nemzeti		EU-s	nemzeti
Nemzeti támogatások	70.552	-	70.552	22.990	-	22.990
EU társfinanszírozású támogatások	37.831	5.326	32.505	42.455	30.950	11.505
Közvetlen EU kifizetések	59.795	59.795	-	14.141	14.141	-
Összesen	168.255	65.121	103.057	79.586	45.091	34.495

Forrás: FVM, MVH adatok alapján saját szerkesztés

II. NEMZETI TÁMOGATÁSOK

A jogcímcsoport együttes eredeti előirányzata **51.703,8 millió forint**, mely összeg a **2009. évi-nek 56,2%-a**. A jogcímcsoport teljesülése az alábbiak szerint alakult (**4. táblázat**):

A jogcímcsoport két jelentős tétele a *top-up* támogatások valamint a *nemzeti agrárkárkenyhítés*. A

top-up 2010 április 30-ig teljes mértékben kifizetésre került, így a folyó kiadásokból már leginkább csak de minimis és állatjóléti támogatások finanszírozása jelent majd nagyobb tételt.

Jelentősebb kifizetést képeznek még az erdészettel összefüggő kiadások, melyeknek a módosított kiadási előirányzata összesen 2.582 millió forint.

4. táblázat

Nemzeti támogatások előirányzatainak első negyedéves teljesülése, 2010

(mFt)

Jogcímek	Eredeti	Módosított	I. n. év
Erdészeti feladatok (erdőfelújítás determinációja)	0,0	548,4	523,3
Erdőtelepítés, erdőszerk. átalakítás, fásítás (determináció)	0,0	661,8	710,6
Erdőfelújítás determinációja (2010-től)	450,0	450,0	0,0
Erdőtelepítés determinációja (2010-től)	450,0	450,0	0,0
Fenntartható erdőgazdálkodás támogatása (2010-től)	400,0	400,0	0,0
Erdőterület közjóléti célú védelme, bővítési feladatai	0,0	71,8	0,0
Termőföld védelem támogatása (nincs új jogszabály)	0,0	0,1	0,0
Állattenyésztés tenyésztésszervezési feladatok	750,0	750,0	200,8
Vadgazdálkodás támogatása	10,0	10,4	0,0
Fejlesztési típusú támogatások (determináció)	350,0	413,5	74,3
Folyó kiadások és jövedelem- támogatások	42.793,8	43.339,4	16.049,7
<i>ebből top up</i>	<i>24.500,0</i>	<i>24.500,0</i>	<i>9.918,8</i>
Nemzeti agrárkárkenyhítés	4.000,0	7.228,1	5.218,3
Állat- és növénykártalanítás	500,0	501,4	213,2
Árfolyamkockázat és EU által nem térített kiadások	2.000,0	6.698,9	0,0
Összesen	51.703,8	61.523,7	22.990,2

Forrás: FVM, MVH adatok alapján saját szerkesztés

III. EU-TÁRSFINANSZÍROZÁSSAL MŰKÖDŐ TÁMOGATÁSOK

Jelentősebb változások az alábbi jogcímeknél tapasztalhatók (5-6. táblázat, 4-6. ábra):

1. Nemzeti Vidékfejlesztési Terv, Új Magyarország Vidékfejlesztési Program

- **NVT** programjai 2008. évben lezárultak, 2010-ben már csak a korábbi évek kötelezettségvállalásainak kifizetése történik az ÚMVP támogatási keretének terhére. A determinációkra 2010-ben 15 milliárd forintot irányoztak elő, melynek döntő hányada (87%-a) már kifizetésre került.
- **ÚMVP** EMVA-ból 2010 első negyedében az alábbi három jogcímmre fizették ki a legtöbb támogatást:
Önálló, építéssel nem járó gépek, technológiai berendezések beszerzése: 14,9 milliárd forint;

Agrárkörnyezetgazdálkodás: 7,9 milliárd forint;
Mezőgazdasági területek erdősítése: 5,2 milliárd forint.
Ez a három jogcím az első negyedéves EMVA kifizetések 67%-át tette ki.

- **Halászati Operatív Program** támogatási jogcím keretéből 2007 óta mindösszesen 68,9 millió forint kifizetése történt meg ez is a Technikai Segítségnyújtás jogcímen.

2. Egyéb, uniós támogatásokat kiegészítő nemzeti támogatások

E jogcímcsoport alatti támogatások nagyrészt a közvetlen uniós piaci támogatások kiegészítő nemzeti támogatásai.

5. táblázat

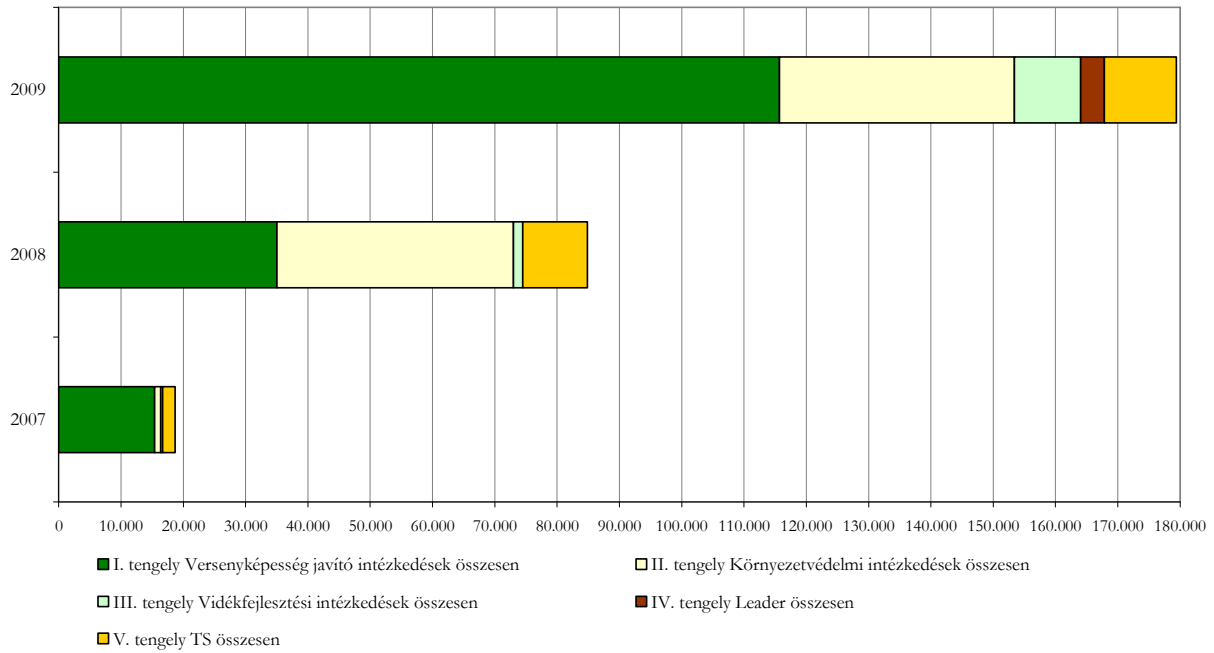
EU társfinanszírozott támogatások előirányzatainak első negyedéves teljesülése, 2010

(mFt)

Jogcím	Eredeti	Módosított	I. n.év
Méhészeti Nemzeti Program	480,0	498,5	65,1
Igyál tejet program	400,0	507,5	148,0
Egyes speciális szövetkezesek támogatása	910,0	1.202,3	363,5
Egyes állatbetegségek ellenőrzése, felszámolása	500,0	500,3	95,5
Uniós programok ÁFA fedezete	800,0	996,6	67,4
Iskolagyümölcs program	260,0	260,0	0,0
I. tengely Versenyképesség javító intézkedések összesen	44.099,3	75.737,3	23.470,4
II. tengely Környezetvédelmi intézkedések összesen	41.550,0	61.735,1	14.738,7
III. tengely Vidékfejlesztési intézkedések összesen	31.211,4	33.603,7	1.823,5
IV. tengely Leader összesen	6.797,7	7.155,0	259,7
V. tengely ÚMVP TS	5.500,0	7.459,7	1.474,4
Halászati Operatív Program (HOP)	2.040,0	4.387,3	16,2
Összesen	134.548,4	194.043,3	42.522,4

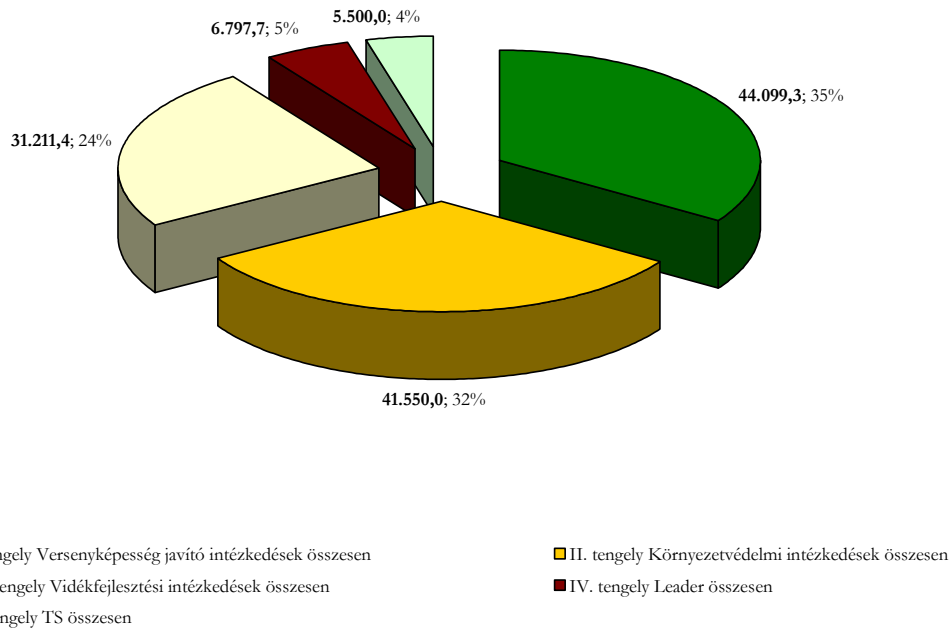
Forrás: FVM, MVH adatok alapján saját szerkesztés

ÚMVP évenkénti felhasználása, 2007-2009 között
(mFt)

5. ábra

ÚMVP 2010. évi eredeti előirányzatának tengelyenkénti megoszlása
(mFt;%)

A Nemzeti Vidékfejlesztési terv determinációját képező jogcímek

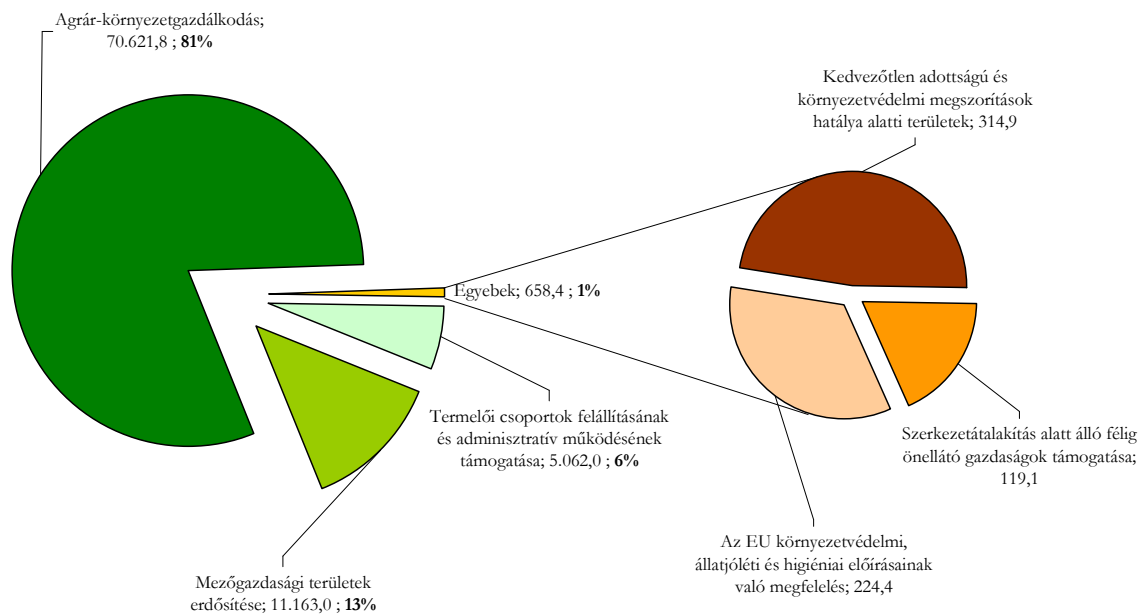
(mFt)

Jogcím	2007	2008	2009	2010. I. n.év	Össze- sen
Szerkezetátalakítás alatt álló félig önálló gazdaságok támogatása	0,0	90,0	28,4	0,7	119,1
Az EU környezetvédelmi, állatjóléti és higiéniai előírásainak való megfelelés	0,0	0,0	219,7	4,7	224,4
Kedvezőtlen adottságú és környezetvédelmi megszorítások hatálya alatti területek	2,6	187,0	101,9	23,4	314,9
Termelői csoportok felállításának és adminisztratív működésének támogatása	945,0	2.355,0	1.762,0	0,0	5.062,0
Mezőgazdasági területek erdősítése	0,0	4.134,0	1.813,0	5.216,1	11.163,0
Agrár-környezetgazdálkodás	0,0	31.363,0	31.360,9	7.897,9	70.621,8
Összesen	947,6	38.129,0	35.285,9	13.142,7	87.505,2

Forrás: FVM, MVH adatok alapján saját szerkesztés

6. ábra

NVT kifizetési jogcímenként 2007-2010 között (mFt)

IV. KÖZVETLEN UNIÓS TÁMOGATÁSOK

Az EU által közvetlenül folyósított támogatások 2010. évi előirányzata 276.723 millió forint, melynek első negyedéves teljesülése az alábbiak szerint alakult (7. táblázat, 7. ábra).

- A **Piaci támogatások** előirányzaton belül az intervencióra fordítandó kiadások látványosan lecsökkentek.
- A **SAPS** 2010. évi eredeti előirányzatának látványos emelkedése részben az évenkénti keret 2013-ig tartó folyamatos emelkedéséből, részben pedig a Ft/Euró árfolyam változásából adódik.

7. táblázat

Közvetlen EU kifizetések

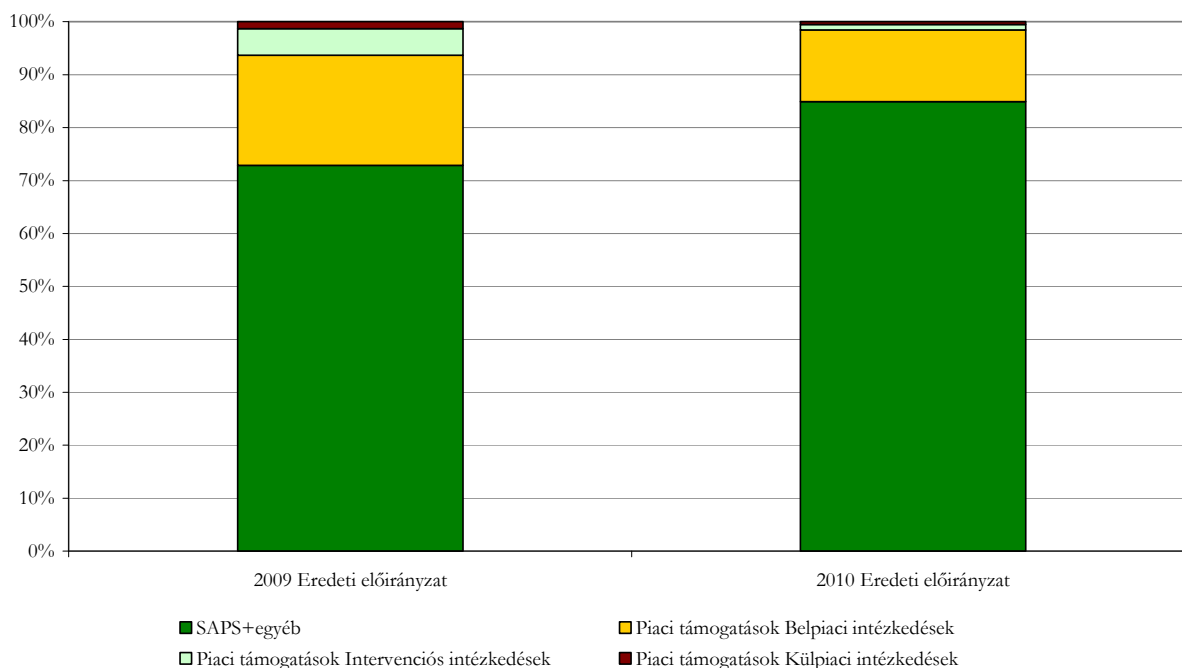
(mFt)

Jogcím	2009 Eredeti előirányzat	2010 Eredeti előirányzat	2010 I. n.év
Piaci támogatások	61.931	41.765	3.744
Belpiaci intézkedések	47.523	37.465	2.785
Intervenciós intézkedések	11.408	2.800	874
Külpiaci intézkedések	3.000	1.500	86
SAPS+elkülönített cukor	166.175	234.958	10.397
Közvetlen EU kifizetések összesen	228.106	276.723	14.141

Forrás: MVH, FVM adatok alapján saját szerkesztés

7. ábra

Közvetlen EU kifizetések %-os megoszlása

V. KIEGÉSZÍTŐ TÁBLÁK

Ebben a fejezetben a korábbi részekben található táblázatok kiegészítő és/vagy más szemléletű bon-tásait kívánjuk bemutatni. További táblázatok találhatóak még az www.aki.gov.hu címen az **Ada-tok/Információk (Pénzügyi információk)** menüpont alatt tekinthető meg.

8. táblázat

Intervenciós intézkedések

Jogcímek	2010. 1. negyedév (mFt)
Felvásárlás összesen:	4.726,2
Gabonaintervenció - felvásárlás	4.726,2
Cukor intervenció - felvásárlás	0,0
Alkohol intervenció - felvásárlás	0,0
Felvásárlás ÁFA (25%)	0,0
Intervenciós költségek összesen:	845,2
Tárolási díjak	821,7
Laborvizsgálati díjak	23,6
Raktárelőirányítási díj	
Élelmiszersegély adminisztrációs és szállítási díjak	28,6
Költségek ÁFA (25%)	
Magántárolás összesen:	0,0
Magántárolás támogatása - sertés	0,0
Magántárolás- bor, szőlőmust	0,0
Készletértékesítés összesen:	80,9
Gabonaintervenció - készletértékesítés	80,9
Cukor intervenció - készletértékesítés	0,0
Alkohol intervenció - készletértékesítés	0,0
Készletértékesítés ÁFA (25%)	
Intervenció összesen:	5.652,3

Aktuális intervenciós készlet 2010. március 31-én.	
gabona (tonna)	786.617
cukor (tonna)	-
alkohol (hl)	55.056

Forrás: MVH, FVM adatok alapján saját szerkesztés

9. táblázat

SAPS, Top-up támogatások tárgyévi teljesülése részletesen

Jogcím	2010. 1. negyedév (mFt)
SAPS + egyéb	10.396,7
Területalapú támogatás	10.178,0
Elkülönített cukor	34,3
Elkülönített zöldség	154,1
Száritott takarmány kvótákkal szabályozott támogatás	30,3
Feldolgozóipari célú málna- és földieper támogatás	0,1
Top-up	9.918,8
Területalapú támogatás	152,6
Burley dohány kiegészítő-termeléstől elválasztott	1,4
Virginia dohány kiegészítő-termeléstől elválasztott	0,5
Hüvelyesek kiegészítő-termeléstől elválasztott	1,0
Rizs kiegészítő-termeléstől elválasztott	0,0
Anyajuh támogatás	1.589,7
Anyajuhtartás kiegészítő támogatás – termeléstől elválasztott	369,5
Anyatehén támogatás	18,0
Anyatehén támogatás - termeléstől elválasztott	1.641,4
Húsmarhatartás támogatás – termeléstől elválasztott	4.657,8
Szarvasmarha tartás extenzifikációs támogatása	0,0
Szarvasmarha tartás extenzifikációs támogatása - elválasztott	1.354,8
Nemzeti tejtámogatás	132,2
Összesen	20.315,5

Forrás: MVH, FVM adatok alapján saját szerkesztés

Méhészeti Nemzeti Program, Igyál Tejet Program, TÉSZ-BÉSZ, Állatbetegségek és zoonózis felszámolása program összesen (EU+nemzeti forrás)

(mFt)

Jogcímek	Nemzeti forrás	EU-s forrás	2010. I. n.év összesen
Magyar Méhészeti Nemzeti Program	65,1	65,1	130,2
Iskolatej program	148,0	52,7	200,7
Zöldség-gyümölcs termelői csoportok beruházási támogatása	97,8	969,0	1.066,7
Zöldség-gyümölcs termelői csoportok működési támogatása	7,5	22,6	30,2
Működési alapok támogatása (TÉSZ-BÉSZ)	258,2	484,2	742,4
Állatbetegségek és zoonózis felszámolása	95,5	141,1	236,6
Összesen	672,1	1.734,7	2.406,9

Forrás: MVH, FVM adatok alapján saját szerkesztés

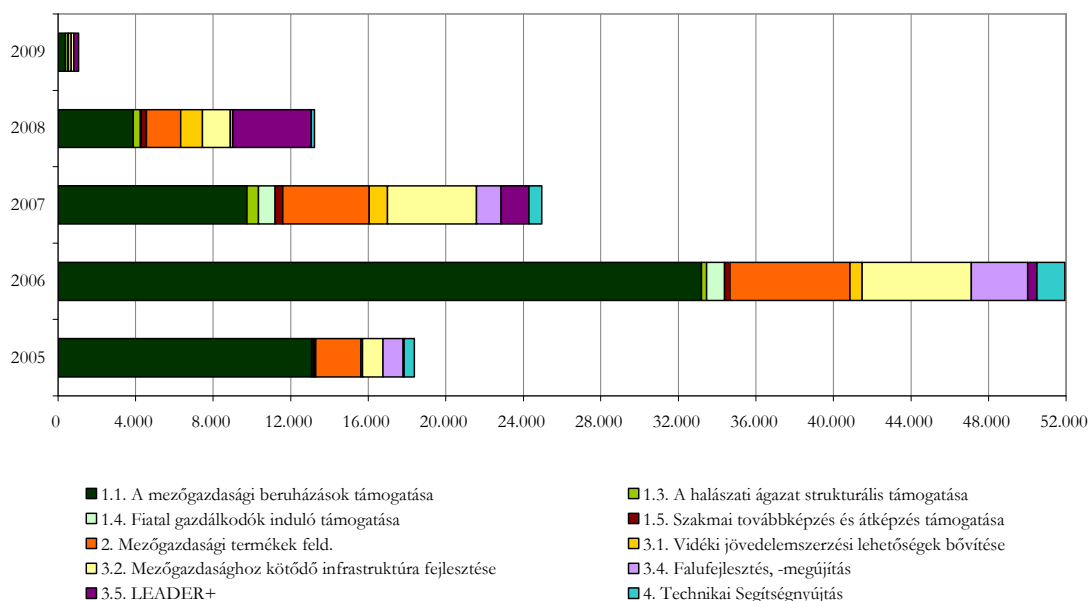
Agrár- és Vidékfejlesztési Operatív Program évenkénti kifizetései

(mFt)

Jogcímek	2005	2006	2007	2008	2009	Összesen
1. A versenyképes alapanyagtermelés megalapozása a mezőgazdaságban	13.298,1	34.657,0	11.596,3	4.570,4	533,3	64.655,1
1.1. A mezőgazdasági beruházások támogatása	13.088,2	33.189,0	9.748,6	3.878,1	381,8	60.285,7
1.3. A halászati ágazat strukturális támogatása	75,2	267,9	588,1	375,9	146,5	1.453,6
1.4. Fiatal gazdálkodók induló támogatása	53,6	926,9	857,9	49,4	4,9	1.892,8
1.5. Szakmai továbbképzés és átképzés támogatása	81,1	273,2	401,7	267,0	0,0	1.023,0
2. A mezőgazdasági termékek feldolgozásának és értékesítésének fejlesztése	2.327,2	6.194,3	4.461,1	1.756,3	-183,9	14.555,0
3. Vidéki térségek fejlesztése	2.221,1	9.646,2	8.236,9	6.731,7	515,9	27.351,8
3.1. Vidéki jövedelemszerzési lehetőségek bővítése	71,9	622,5	932,3	1.124,9	142,3	2.894,0
3.2. Mezőgazdasághoz kötődő infrastruktúra fejlesztése	1.065,6	5.636,2	4.591,5	1.444,4	148,4	12.886,1
3.4. Falufejlesztés, -megújítás a vidék tárgyi és szellemi örökségének védelme és megőrzése	1.034,5	2.893,9	1.267,4	131,3	-22,6	5.304,5
3.5. LEADER+	49,0	493,6	1.445,6	4.031,2	247,8	6.267,2
4. Technikai segítségnyújtás(AVOP)	533,0	1.440,5	662,9	163,1	-33,1	2.766,4
AVOP mindösszesen	18.379,4	51.937,9	24.957,2	13.221,5	832,2	109.328,2

Forrás: MVH, FVM adatok alapján saját szerkesztés

AVOP támogatások kifizetései (mFt)

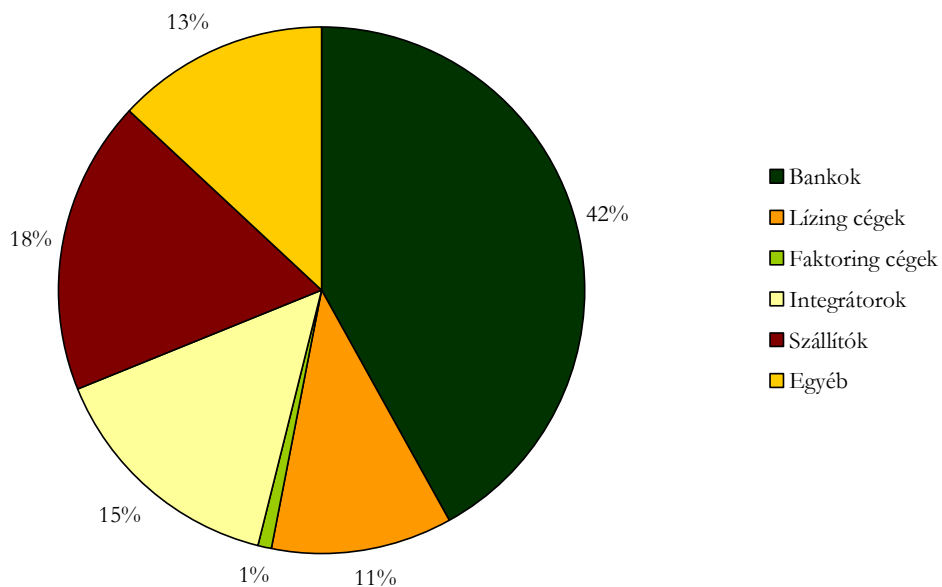

VI. MEZŐGAZDASÁGI VÁLLALKOZÁSOK FINANSZÍROZÁSÁNAK SZERKEZETE

- Az egyéni és társas mezőgazdasági vállalkozások kötelezettség állománya **megközelíti az ezer milliárdot** (összetételét a **9. ábra** szemlélteti).
- A finanszírozás legfontosabb tétele a közvetlen (rövid és hosszú távú) **banki finanszírozás**, ami az összes kötelezettség több, mint 42%-át adja.
- A kötelezettségvállalás második legnagyobb tételét, mintegy 180 milliárd forintos nagyságrendben, a **szállítói állomány** jelenti, azon belül is elsősorban az inputanyag-gyártók.
- Sorrendben ezt követi az **integrátori finanszírozás**, amely nagyságrendileg 100-150 milliárd forintot jelent, így az ágazat finanszírozásának 10-15%-át biztosítja.
- A **faktoring cégek** finanszírozási tevékenységének éves forgalma eléri a 30 milliárd forintot. A mezőgazdasághoz kapcsolódó faktorálás futam ideje jóval meghaladja a szokásos faktoring idejét, az éves állomány 10-15 milliárd forint körül alakul.
- A **lízíng cégek** által nyújtott forrás kb. 10-11%-át adja az összes kötelezettségnek, ami kb. 105 milliárd forint jelent.

9. ábra

A mezőgazdaság finanszírozói

Forrás: Kemény et al, 2010

VII. A TÁRSAS MEZŐGAZDASÁGI VÁLLALKOZÁSOK HITELÁLLOMÁNYA

- A nemzet összes társas vállalkozásainak hitelállományából a mezőgazdaság társas vállalkozásainak részesedése 2010 első negyedévében 4,4% volt, ez nagyobb, mint a 2009-es átlag (4,2%).
- A mezőgazdaság hitelállománya a 2009-es év folyamán ingadozást mutatott, a második negyedéves visszaesés után erőteljes (8%-os) emelkedés következett, majd év végén ismét mérsékelt csökkenés volt tapasztalható, ami tovább folytatódott 2010. március végéig.
- Lejárat szerint minden negyedévre az éven túli hitelek dominanciája volt jellemző, de 2009 második félévétől arányuk 60% alá csökkent. (10. ábra).
- A mezőgazdaság hiteleinek – az elmúlt egy év átlagában – 23,6%-a deviza alapú (11. ábra). Az előző negyedévhez viszonyítva itt is jelentős változás volt megfigyelhető, 2009 márciusában ez az

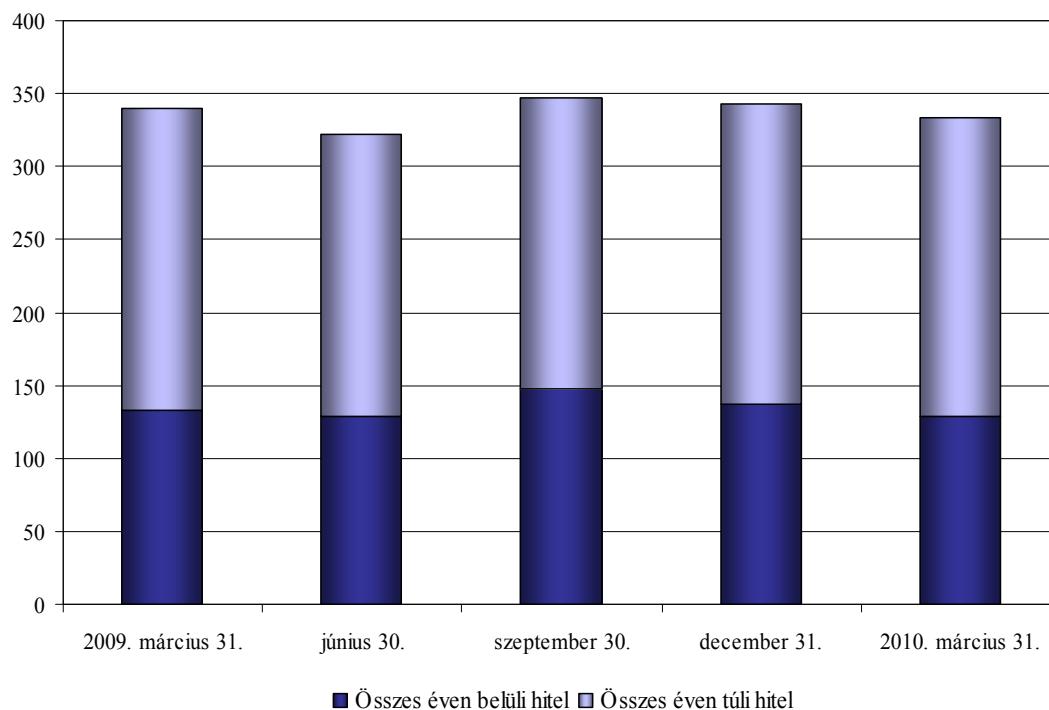
érték még megközelítette a 30%-ot, majd folyamatosan mérséklődött. Az arány messze elmarad a nemzetgazdaságra jellemző értéktől (ez átlagosan 58,6% volt az elmúlt egy éves periódusban).

- A 2009-es év nehézségei hatására a kereskedelmi bankok hitelezési hajlandósága csökkent. A hitelezésben felértékelődött a bizalom szerepe, emiatt a mezőgazdaság szereplői nagyobb mértékben fordultak az őket személyesebben ismerő szövetkezeti hitelintézetek felé. A mezőgazdaság hitelállományának 2009 év elején még csak 12,7%-át biztosították szövetkezeti hitelintézetek, 2010 első negyedévének végére ez az érték pedig már meghaladta a 14,8%-ot (12. ábra). Az innen igényelt hitelek sajátossága, hogy 90%-ban forint alapúak, lejáratukat tekintve pedig döntő többségében éven túliak.
- 2009 negyedik negyedév értékéhez viszonyítva az ágazat hitelállományának nagysága 2010 első negyedévében 2,6%-kal csökkent.

10. ábra

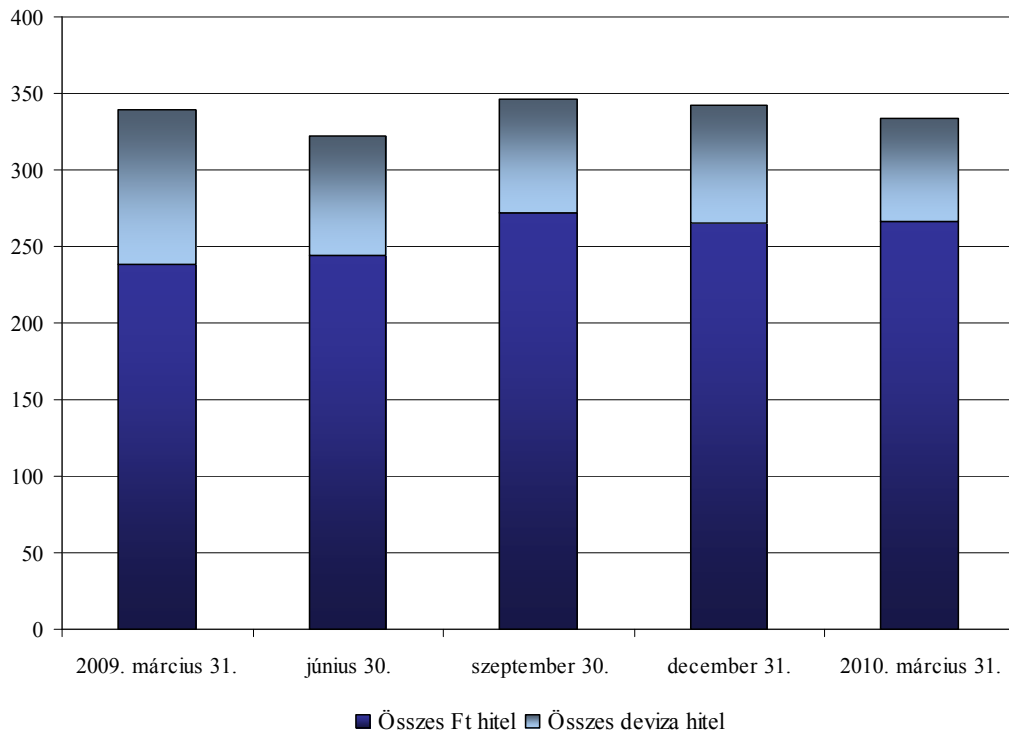
A mezőgazdaság társas vállalkozásainak teljes hitelállománya lejáratú szerinti megoszlása és alakulása

(mrd Ft)

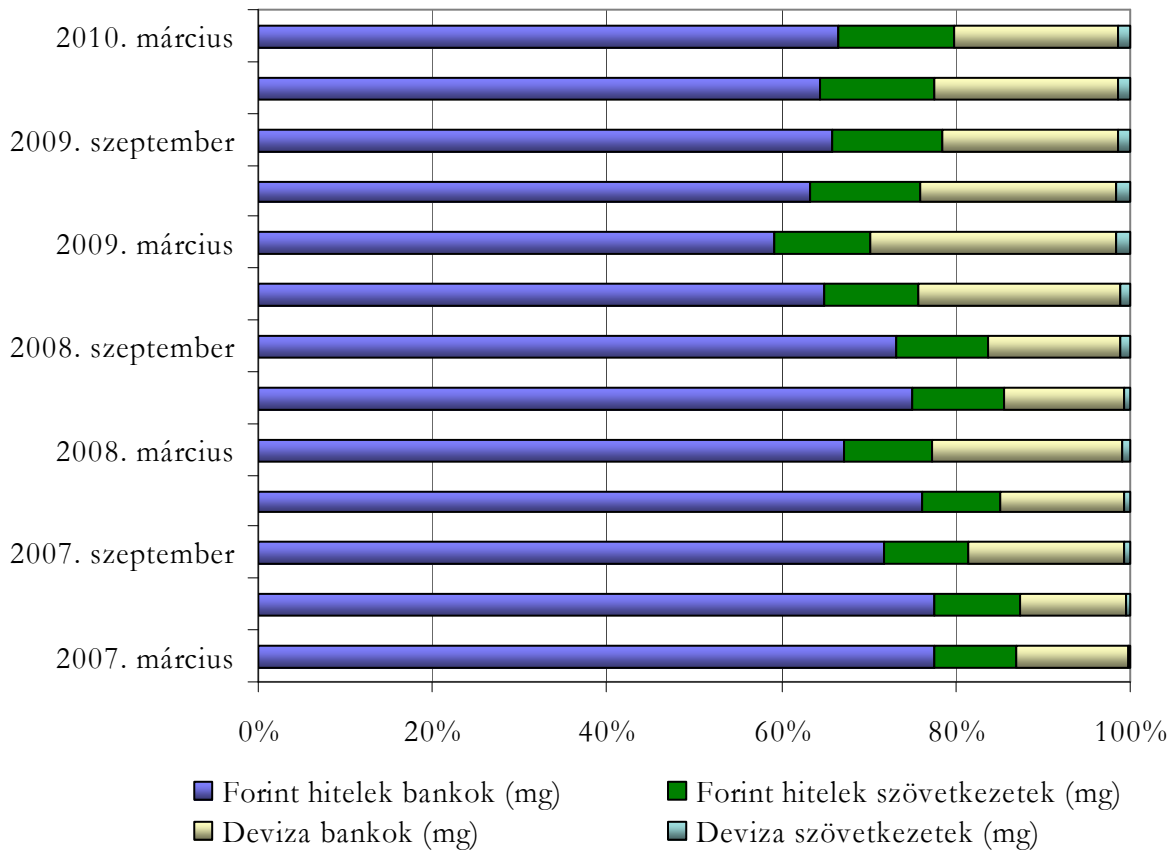
Forrás: MNB alapján

A mezőgazdaság társas vállalkozásainak hitelállományának forrás szerinti megoszlása és alakulása (mrd Ft)

Forrás: MNB alapján

A mezőgazdaság társas vállalkozásainak hitelállománya forrás és hitel nyújtó szerinti megoszlása és alakulása (mrd Ft)

Forrás: MNB alapján

VIII. KAMATTÁMOGATOTT AGRÁRHITELEK

- Kamattámogatott hitelek nyújtására EU csatlakozásunk óta csak korlátozott lehetőségünk van. A jelenleg kint lévő ilyen jellegű hitelállomány szinte teljes egészében 2004 előtről megmaradt kötelezettségvállalásokból ered.
- Az ágazat kamattámogatott hitelállománya az előző két év hasonló időszakához képest jelentősen csökkent, a 2008. márciusi érték harmadára (**12. táblázat**).
- A legjelentősebb hitelösszeg éveken keresztül az **Európa Hitel** jogcíméhez kapcsolódott (6/2004. (I. 22.) FVM r), de jelenleg a konstrukció jellegéből adódóan értéke alacsony szintre csökkent. Így ma a legjelentősebb összeg a **Családi gazdálkodók** jogcímhez (317/2001. (XII.29.) korm. r.) kapcsolódik, ez adta 2010 márciusában a teljes állomány 36,8%-át, ami valamivel alacsonyabb, mint a decemberi (37,5%-os) érték.
- A teljes állomány folyamatos csökkenéséből adódóan szinte minden jogcímnél csökkenés tapasztalható. Ez alól kivételt jelent, az Európai Unió által is engedélyezett, **birtokfejlesztési hitel** (25/2004. (III.3.) FVM r. 269-/A-G.§). A 2010-es érték a 2008-as év értékének 128%-a, azonban az összeg szempontjából ez sem mondható relevánsnak (mindösszesen 3,2 milliárd forint).
- Rendelkezésünkre állnak a Magyar Fejlesztési Bank (MFB) által finanszírozott agrárhitel programok adatai is, amelyek – hazánk Európai Uniós csatlakozása miatt csak rendkívüli esetben adható – kamattámogatott hitelek kiváltását szolgálják forint alapon kedvezményes kamatozással. 2010 első negyedévében a **Agrár Fejlesztési Hitelprogramhoz** tartozó hitelösszeg közel 18%-kal nőtt az előző év azonos időszakához képest (9,4 milliárd forintról 11,1 milliárd forintra), míg a **Sikerés Magyarországért AFH** esetében a növekedés mértéke közel ötszörös.

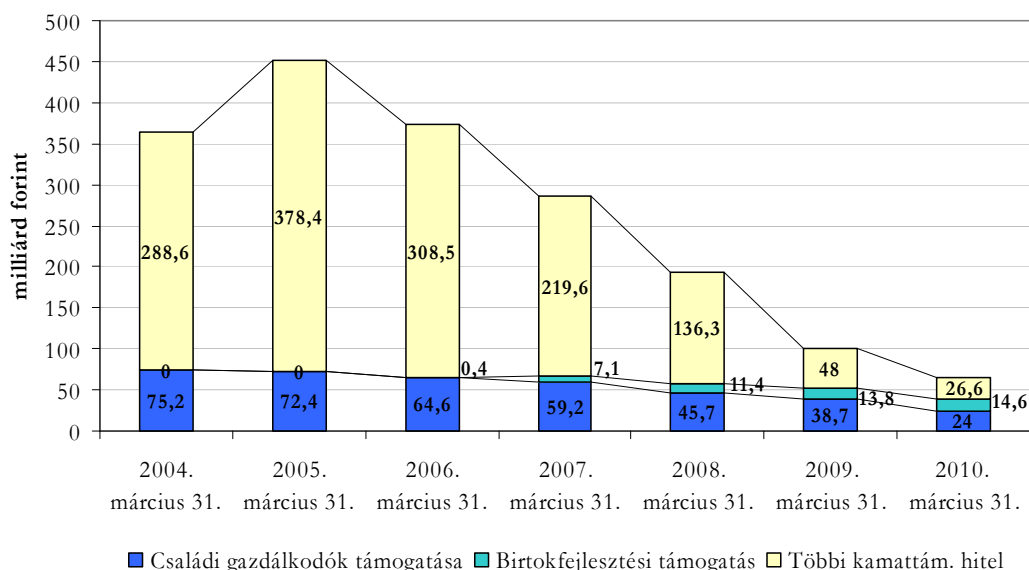
12. táblázat

Kamattámogatott és a Magyar Fejlesztési Bank (MFB) által nyújtott agrárhitelek állományának alakulása

Megnevezés	Fennálló hitelállomány (mrd Ft)		
	2008. március 31.	2009. március 31.	2010. március 31.
Kamattámogatásban részesült hitelek			
Éven túli forgóeszköz hitel	16,8	6,7	2,5
Éven túli beruházási hitel	6,4	3,0	1,5
30/2000. (III.10.) Korm. r. - Gazdahitel	2,4	1,5	0,6
57/2001. (IX.21) FVM r. - éven túli hitel	0,1	0,1	0,1
317/2001. (XII.29.) Korm. r. - Családi gazdálkodók	45,7	38,7	24,0
46/2003. (IV.3.) Korm. r. - kedvezőtlen besorolású térség	*	*	*
3/2003. (I.24.) FVM r. 271.§ - magángazd. birtokfejl.	2,7	2,1	1,8
25/2004. (III.3.) FVM r. 269-/A-G.§ - birtokfejlesztés	11,4	13,8	14,6
84/2003. (VII.22.) FVM r. - aszály	18,5	12,9	10,1
6/2004. (I.22.) FVM r. - Európa hitel	79,4	18,3	7,0
107/2004. (V.22.) FVM r. - Hajdú-Bét, Parmalat	0,3	0,1	*
66/2007 (VII.26.) FVM r. - fagykár	2,0	2,3	2,1
135/2007. (XI.14.) FVM r. - aszály	0,5	0,6	0,5
114/2008. (IX.5.) FVM r. beruh. és lízing kamattámogatás		0,4	0,4
ÖSSZESEN	193,4	100,5	65,2
MFB által nyújtott, kedvezményes kamatozású, forint alapú hitelek			
39/2005. Agrár Fejlesztési Hitelprogram	9,4	9,4	11,1
108/2007. Sikerés Magyarországért AFH	2,3	2,3	11,6

Forrás: FVM Agrárszabályozási Főosztály (*=a hitelek állománya nem éri el a 0,1 milliárd forintot)

Az agrárgazdaság kamattámogatott hitelállományának negyedéves alakulása (2004-2010)

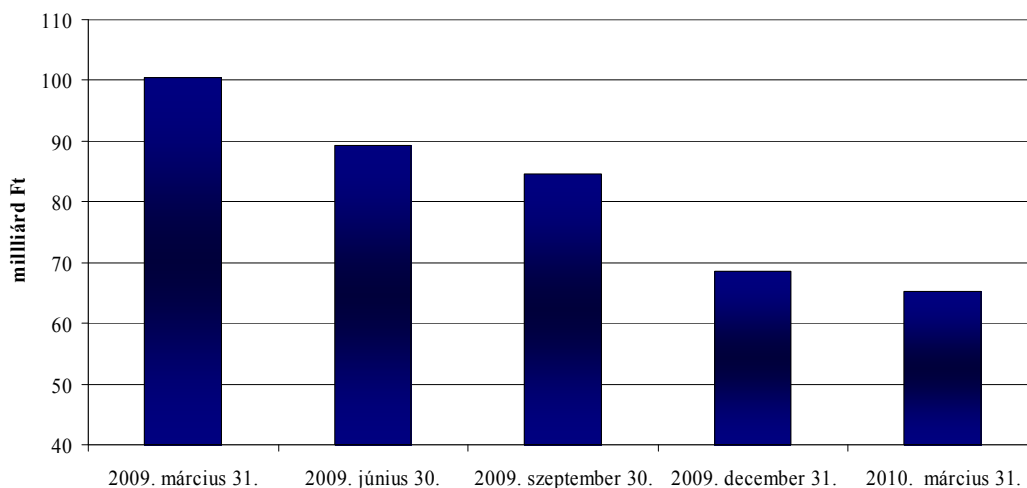

Forrás: FVM Agrárszabályozási Főosztály, 2005-ben várt elérhetővé a 6/2004. (I.22.) FVM rendelet alapján az ún. Európa hitel, ez magyarázza a hirtelen megugrást 2005-ben

- 2009 első negyedéve óta jellemző a kamattámogatott hitelállomány folyamatos csökkenése (13. ábra). A változás 2009 negyedik negyedévében a legjelentősebb, 2010 márciusára a csökkenés mindössze 3 milliárd forint 2009 utolsó negyedévéhez képest. 2009 első negyedéve és 2010 első negyedéve közötti csökkenés mértéke 35,1%-os.
- A két legjelentősebb tétel, a 317/2001. korm. r. szerinti *családi gazdálkodók támogatása* valamint a 25/2004. FVM r. szerinti *birtokfejlesztés támogatás* jogcím volt a 2009 és 2010 első negyedéve közötti periódusban. Együttes értékük a teljes hitelállomány több mint 50%-át fedte le.
- Az elmúlt egy éves periódusban, arányaiban az említetteken kívül az *aszályhitel* (84/2003) mutat még jelentős, 10%-ot meghaladó (sőt 2010 első negyedévében a 15%-ot is meghaladja ez az arány) részesedést a teljes kamattámogatott hitelállományon belül.

14. ábra

Az agrárgazdaság kamattámogatott hitelállományának alakulása

Forrás: FVM Agrárszabályozási Főosztály

IX. LÍZING CÉGEK MEZŐGAZDASÁGI KI- HELYEZÉSEI

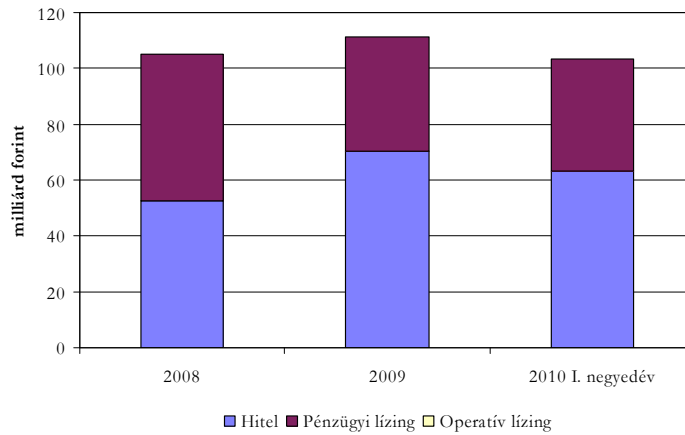
- Mezőgazdasági új és használt gépek lízing cégek által finanszírozott állományában, – amely magában foglalja az egyéni és a társas gazdaságokat is – 2007 után jelentős ugrás következett be és 2010 első negyedévére a 2007-es érték 142,5%-ára nőtt.
- 2010 első negyedévében a lízing cégek mezőgazdasági tőkekintlévősége elérte a 103,6 milliárd forintot, ami visszaesést jelent 2009 utolsó negyedévéhez viszonyítva, amikor a lízingállomány a különböző beruhá-

zást elősegítő támogatási programokhoz is kapcsolódóan közel 111 milliárd forint volt.

- Látható **(15. ábra)**, hogy 2008-hoz képest 2009-re nőtt a hitel aránya (50%-ról 63%-ra), ami elsősorban a beruházási támogatások emelkedésének köszönhető, míg a pénzügyi lízingé valamelyest csökkent (49%-ról 36%-ra), az operatív lízing szintén csökkent (0,26%-ról 0,09%-ra). 2010 első negyedévében a hitel aránya 61%, a pénzügyi lízingé 38%, az operatív lízingé pedig 0,14%.

15. ábra

Lízing cégek mezőgazdasági tőkekintlévőségeinek alakulása

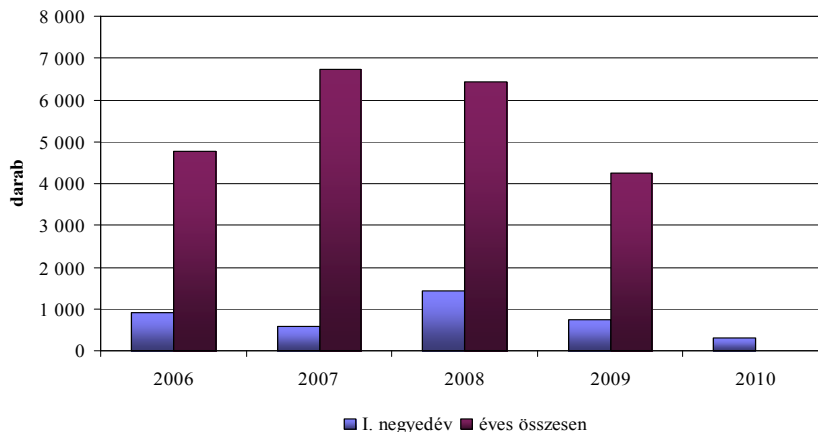
Forrás: Magyar Lízingszövetség

- A szerződésszám tekintetében az tapasztalható, hogy az évek során a negyedéves és az éves adatok is hullámzó értékeket mutattak **(16. ábra)**. Az mindenesetre megállapítható, hogy éves szinten 2006, első negyedéves szinten pedig 2007 után

folyamatos a csökkenés. Ha megnézzük a 2010 első negyedévére vonatkozó adatot (295 db, ami az elmúlt évek legalacsonyabb értéke), akkor éves szinten is csökkenést prognosztizálhatunk 2009-hez képest.

16. ábra

A lízing cégek mezőgazdasági szerződésszámának évenkénti alakulása

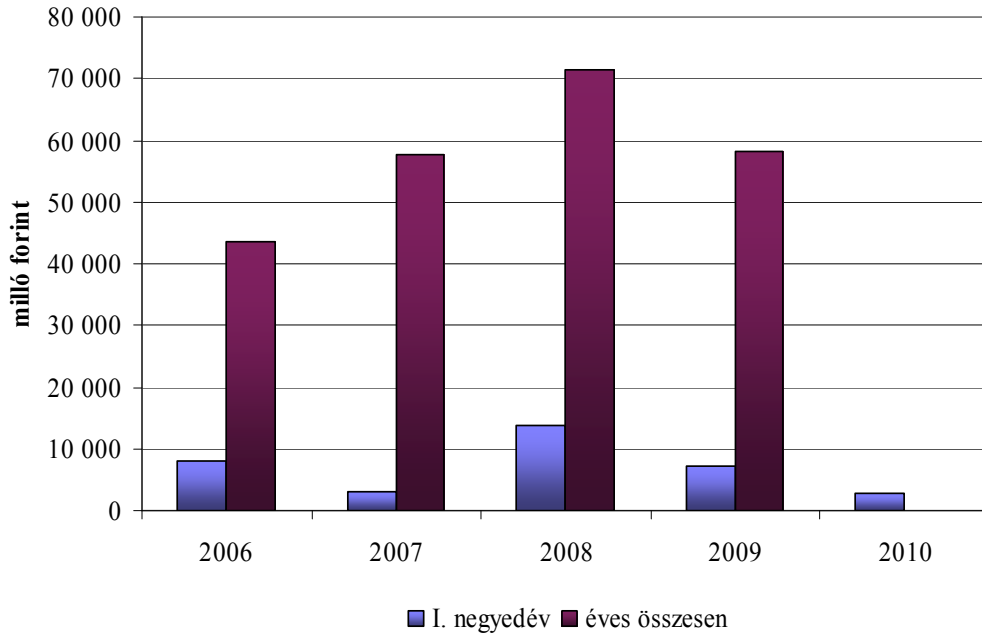
Forrás: Magyar Lízingszövetség

➤ A finanszírozott összeg negyedéves alakulását vizsgálva **(17. ábra)** megállapítható, hogy negyedik negyedéves alapon 2006 és 2009 között nőtt a

finanszírozott összeg állománya, majd 2009-ben csökkenés tapasztalható, amely várhatóan 2010-ben is folytatódik majd.

17. ábra

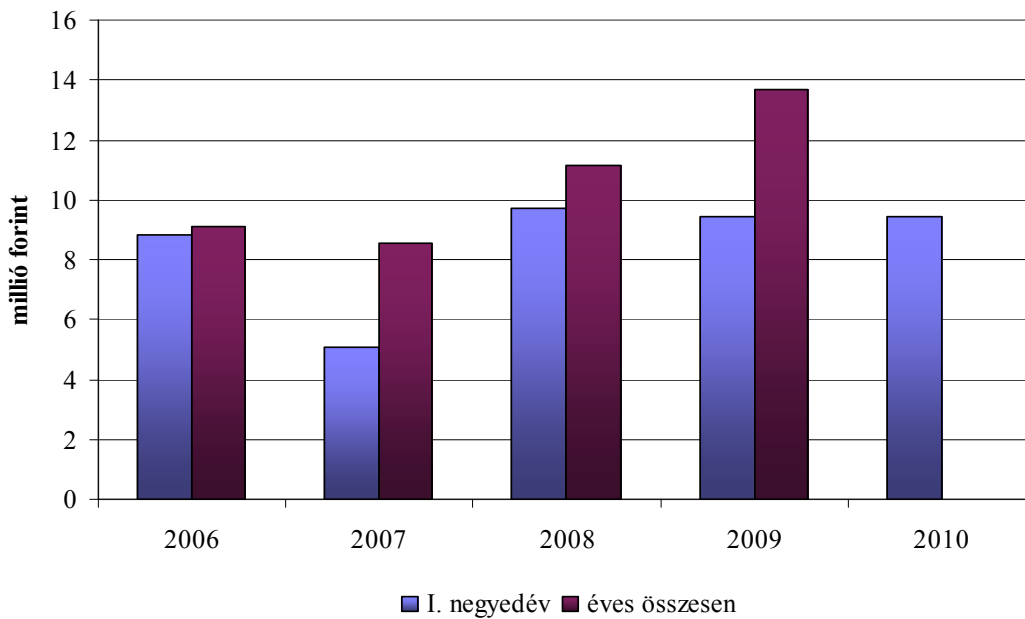
A lízing cégek éves mezőgazdasági finanszírozásának alakulása

Forrás: Magyar Lízingszövetség

18. ábra

A lízing cégek egy mezőgazdasági szerződésre jutó finanszírozásának évenkénti alakulása

Forrás: Magyar Lízingszövetség

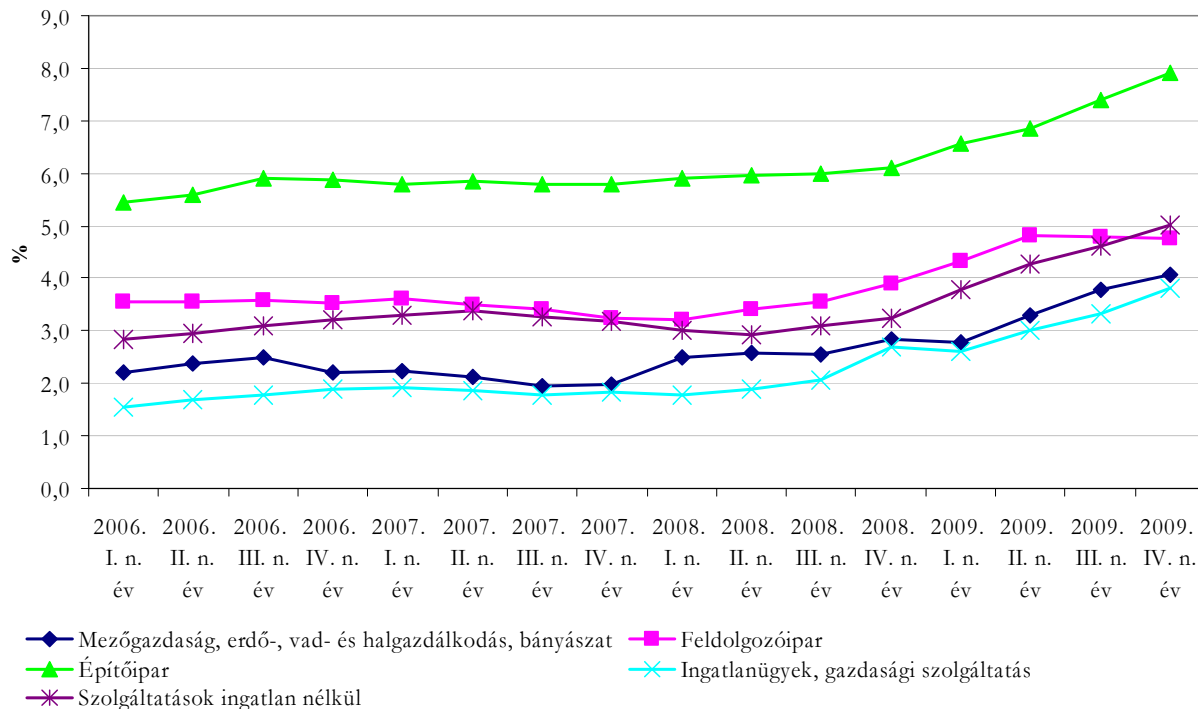
X. ÁGAZATI CSŐDRÁTÁK

- Az ágazati csődráták egy adott ágazatban működő társas vállalkozások és az ágazatban csődbe ment társas vállalkozások százalékos arányát mutatja. A mutató értékelésével képet kaphatunk egy adott ágazat pénzügyi stabilitásának helyzetéről, illetve annak tendenciájáról.
- 2007 harmadik negyedéve óta folyamatosan nő a **csődráta** mutató értéke. A legjelentősebb változás a pénzügyi válság² következményeként 2008 után figyelhető meg. A 2008 év végi 2,8%-os érték 2009 végére **46%-kal 4,1%-ra nőtt (19. ábra)**.

- A **növekedés dinamikáját** tekintve megállapítható, hogy leggyorsabb **2009 első és harmadik negyedéve között** volt a növekedés (**35%-os**), majd 2009 végére lelassult (8%-os volt a harmadik és negyedik negyedév közötti változás). Meg kell jegyezni, hogy mióta a Magyar Nemzeti Bank nyilvántartja a mutató alakulását (1995 végétől), még soha nem érte el a 4,1%-os értéket. Ez is alátámasztja a válság súlyosságát az ágazatban.
- Összevetve a többi ágazattal, a mezőgazdaság jól teljesítő, megbízható adós még a válság idején is.

19. ábra

Ágazati csődráták

Forrás: Magyar Nemzeti Bank, Pénzügyi Stabilitási Jelentés, 2010. április

¹ Az ágazat pénzügyi helyzete és stabilitása, valamint a pénzügyi válság közötti kapcsolatot széleskörűen tárja fel a Kemény et al által az AKI gondozásában megjelentett „A hazai mezőgazdaság finanszírozási csatornáin és a pénzügyi válság ezekre gyakorolt hatása” című tanulmánya.